

Apostoliske notarien Olof Nilsson, kyrkoherde i Tillinge i Uppsala stift, utfärdar ett notarialinstrument, vari intygas att ärkebiskop Birger (Gregersson) i Uppsala personligen inställt sig i en hamn kallad ”Swartasund” i Norrala socken, Bollnäs prosteri i Hälsingland, i sitt stift, den 16/10 ungefär vid tiden för kompletorium, varvid tre böcker innehållande Hälsingelagen förevisades ärkebiskopen. Ur dessa böcker lät ärkebiskopen inledningen av Rättegångsbalkens sista flock läsas upp, i vilket avsnitt står skrivet att gränsen mellan Sveriges och Norges konungars riken börjar i Uluträsk och går längs Ysma femton sjömil. Sedan alla tre böckerna undersökts beträffande nämnda avsnitt, och det framgått att de överensstämde med den bok innehållande Hälsingelagen som brukar förvaras fastbunden med järnkedjor i Selångers kyrka i Medelpads prosteri i samma område och stift, vilken bok ärkebiskopen lät frambära till sig från kyrkan i Selånger till en särskild plats, såsom framgår av ett annat notarialinstrument (DS nr 8660), bad ärkebiskopen utfärdaren i närvaro av nedanstående vittnen att sammanställa detta notarialinstrument.

Närvarande vittnen var kyrkoherdarna Mathias i Bollnäs, prost, och Mathias i Norrala, samt Finvid Finvidsson, medlem av Sveriges råd. Utfärdaren signerar med sitt sedvanliga märke.

Avskrifter: [A] i Peringskiölds diplomatarium E 34, VHAA:s dep., Sv. Riksarkivet (efter nu förlorat original); [B] i Peringskiölds diplomatarium E 36, VHAA:s dep., Sv. Riksarkivet; [C] i hs Fh 5, Kungl. Bibl.; [D] i hs M. 10:3, fasc. 4 (N. R. Brocmans historisk-topografiska Samlingar), Kungl. Bibl.

Tryckt: Olof Rudbeck d.ä., *Atlantica III* (1698), s. 445 f.; J. D. Flintenberg, *Diss. historica de territorio australi Helsingiae*, II, praes. Fant (1785), s. 30.

Regest: Medelpads äldre urkunder, nr 25 B.

För diskussion om ortnamnet ”Swartasund” se N. Ahnlund i HT 1920, s. 223 f.; M. Mogren, Faxeholm i maktens landskap (2000), s. 183.

Om brevet se N. Ahnlund, a.a., s. 213 f., och Å. Holmbäck i *Lychnos* 1938, s. 340 f.

Jfr kommentar till DS nr 8660 och där anförda referenser samt DS nr 8666.

In nomine Domini amen. Anno a natiuitate Eiusdem millesimo ccclxx quarto, ^a indiccione xii, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini, domini Gregorii pape xi anno quarto. Nouerint vniuersi, quorum interest aut interesse poterit, quomodolibet in futurum hoc presens publicum instrumentum^b uisuri, lecturi seu audituri, quod uenerabili in Christo patre et^c domino, domino Birgero, diuina prouidencia archiepiscopo Vpsalensi, constituto personaliter in portu dicto Swartasund in parochia Norrala et prepositura Baldanes in Helsingia sue dyocesis, xvi die mensis Octobris, hora completorij uel quasi, producti et^d presentati fuerunt coram ipso tres libri legum legem continentes terre Helsingonie, in quibus coram se legi fecit articulum illum in principio paragrafi vltimi in rubrica, que dicitur Tingmalabalker, qui est talis: ¹-Swa skiptis landum twægga konunga mællan att^e Swerikis oc Norikis birias ij Vluthræski oc ledhir æptir Ysma fæmptan wikno langan.⁻¹ Examinatis igitur diligenter libris illis predictis tribus^f super articulo memorato et viso, quod omnes in illo eodem predicto articulo clare et expresse concordabant cum libro legum eiusdem terre Helsingie, qui solet reseruari et custodiri ligatus catenis ferreis in ecclesia Silanger^g prepositure Medhilpada eiusdem terre et dyocesis, ad communem rei publicae illius terre recursum et direccionem, quem uidelicet librum memoratus dominus archiepiscopus de ipsa ecclesia Silanger^h sibi apportari fecit ad specialem locum, sicut patet ²-in alio publico instrumento super hoc confecto,⁻² requisiiuit idem dominus archiepiscopus me notarium infrascriptum in presenciaⁱ testium subscriptorum, ut sibi super hoc publicum conficerem instrumentum, cuius voluntati et petitioni fauendum duxi hoc presens sibi publicum conficiens instrumentum. Actum anno, indiccione, pontificatu,^j die et locis quibus supra, presentibus honorabilibus uiris dominis Mathia de Baldanes preposito et Mathia de Norrala,^k ecclesiarum curatis, ac nobili et circumspecto uiro Finwido Finwidzson,^l consiliario regni Suecie, testibus ad premissa uocatis specialiter et rogatis.

Et ego Olauus Nicolai, presbyter et curatus ecclesie Tyllinge dyocesis Vpsalensis, publicus auctoritate apostolica notarius, predictis produccioni, presentacioni et examinacioni librorum predictorum et omnibus aliis, dum sic fierent, presens interfui et prefatum articulum in illis ^m-tribus libris uidi et legi et de illo notam recepi, quam in hanc formam publicam redeggi signoque meo consueto et nomine signaui per sepedictum dominum archiepiscopum requisitus specialiter et rogatus in testimonium premissorum. ^m

^a *I marginalen rättat från IV D.* ^b *I marginalen rättat från testimonium D.* ^c *I marginalen rättat från ac D.* ^d *vel D.* ^e *at B.* ^f *Tillagt i marginalen och här insignerat D.* ^g *Siälanger D.* ^h *Selanger D.* ⁱ *Rättat från presencium A, C, presencium B.* ^j *Så D, pontificatus A, B, C.* ^k *Norralum rättat i marginalen D.* ^l *Finwidson D.* ^{m-m} *Saknas B.*

¹⁻¹ *Hälsingelagen, Rättegångsbalken (=tingmålabalken) XV; se C. J. Schlyter, Saml. af Sweriges Gamla Lagar VI (1844), s. 93 och Å. Holmbäck-E. Wessén, Svenska landskapslagar III (1940), s. 398. Jfr även DS nr 8660 med not 1-1.* ²⁻² *Det åberopade brevet är utgivet ovan som DS nr 8660.*